

maalet, bør fornøftigvis ogsaa være Fundamentet for en Løsning af Fæstespørgsmaalet. Forinden jeg gaar over til denne specielle Sag, som altsaa nu foreligger i dette Lovforslag, ønsker jeg derfor at gøre nogle Bemærkninger om mit Partis Stilling til Jordspørgsmaalet i Almindelighed. Jeg vil da først sige, at Jorden er jo det oprindelige, Grundlaget for hele vor Tilværelse: vi skal gaa paa Jorden, selv om den er gloende, og den kan jo være gloende for mange Mennesker. Jorden er den absolutte Rigdomskilde, de økonomiske Værdiers Moder, ligesom Arbejdet er deres Fader. Og i jo højere Grad Arbejdet kan faa Adgang til Jorden, desto flere økonomiske Værdier kan der frembringes. Derfor gælder det om at etablere den mest intime Forbindelse mellem Jorden og Arbejdet, med andre Ord at skaffe de flest mulige Mennesker Adgang til at dyrke Landets Jord. Man kan maaske tvistes om Ejendomsretten til meget af det, der findes paa Jorden, og som er skabt af Menneskers Hænder, men om Ejendomsretten til selve Jorden, i dette Tilfælde til Danmarks Jord, synes jeg ikke, der kan være nogen Tvivl. Man kan sige, at Kloden er ikke lavet af Menneskehænder, og hvis man ikke vil nægte Retten til Livets Ophold for de Børn, der fødes, kan man heller ikke nægte dem Retten til Jorden — med samme Ret kunde man nægte dem Adgangen til Lyset og Luften. Man kan sige, at Jorden ejes af alle og af ingen, og Adgangen til Danmarks Jord maa derfor beredes alle Landets Børn under en eller anden Form. Det er ikke saaledes, at jeg mener, at vi alle kan blive Agerdyrkere, men ved Jordens samfundsmæssige og retfærdige Fordeling og ved Inddragelse af Jordværdierne har vi jo Midlerne til Jordens Nationalisering. Og Menneskemassen, som skal dyrke Jorden, er jo i høj Grad til Stede, det viser sig ved Tilslutningen til Udstykningsforeningerne, det viser sig ved den gennem Tiderne ret udstrakte Brug, der er gjort af Loven om Jord til Landarbejdere, skønt den i Virkeligheden er en daarlig Lov, en Lov, der i alt for høj Grad byder paa dyr og daarlig Jord. Desuden kan man vel ogsaa, naar man vil spørge om Interessen for Jorden, sige, at der i vor Tid er begyndt at vise sig en Reaktion mod Ophobningen i de store Byer, hvor Familierne sammenstøves i høje lysforladte Huskaserne og Forsørgerne i de støvfyldte Fabrikker. Man ser, at Byerne spredes, og at Menneskene i stedse stigende Grad sø-

ger ud til de lysere Omgivelser, til Haveboliger og Kolonihaver, ud til Marken, til Skoven, til Havet, til Planterne og Dyrene. Dette viser ogsaa i den Retning, selv om det ganske vist ikke direkte gælder Jordens Dyrkning for disse Mennesker. Thi jeg synes alligevel, at det er Tegn, der tyder paa, at der i vor Tid er en stigende Interesse for Jorden, en Interesse, der peger i Retning af et helt andet Fremtidsbillede af baade Erhvervsforhold og Boligforhold i Danmarks Land. Menneskene er der altsaa, men Jorden, er den der ikke? Jo, den er der i rigeligt Maal, og den burde være til Raadighed i langt højere Grad, end den er i Øjeblikket. Men Jorden er engageret af et Faatal af Mennesker. Vel ved vi, at der er mange flere end Jordbesidderne, der er knyttede til Jorden, men vi tænker ikke her paa Lønarbejderne, paa Indsiderne eller Polakkerne som Agerdyrkere, det er Begreber, som vi fra vor Side ønsker at faa afskaffet, det er den mindre og selvstændige Jorddyrker, vi skal have frem, det er ham, Jordspørgsmaalets Løsning skal baseres paa. Naar han anbringes som fri Mand paa Samfundets Jord mod at svare en rimelig Jordrente til Gengæld for den Adgang, han faar til Jorden, vil Forholdet arte sig ganske anderledes, end Tilfældet er for Tiden. Nu ved jeg nok, at Socialdemokraternes Modstandere hertil vil bemærke, at vi jo vil Stordrift, Fællesdrift, og det er ogsaa i Almindelighed rigtigt, men i Spørgsmaalet om Drift af Jorden maa man nødvendigvis rette sig efter, hvad der i Tiden er mest praktisk, og det synes under Landbrugets nuværende Driftsform med den dyriske Produktion at være de mindre Brug med Adgang til Fællesproduktion paa visse Omraader; Andelsvæsenet viser jo i den Retning. Men den Tid vil rimeligvis komme, da Landbrugets Driftsform ændres og vil kræve Stordrift som den mest fordelagtige, og Socialdemokraternes Program forudsætter ogsaa dette.

Jeg har gjort disse Bemærkninger som Indledning, fordi de ogsaa kan tjene som Motivering af det Standpunkt, vi indtager til dette Lovforslag om Fæstegodsets Overgang til Selveje. Vi er den højtærede Landbrugsminister taknemmelige for, at han har rejst dette Spørgsmaal paa Rigsdagen, selv om vi ikke er enige i den Ordning, han foreslaar. Da vi har et andet Syn paa denne Sag, anser jeg det ikke for nødvendigt i Øjeblikket at komme ind paa de enkelte Bestemmelser i det foreliggende Lovforslag, kun skal jeg gøre nogle almin-